

„Pacificatorii” războinici: un paravan pentru consolidarea regimului separatist de la Tiraspol

Sursa foto: zonadesecuritate.md

De 31 de ani, la Nistru, funcționează o Misiune Mixtă de Pacificare care, teoretic, are menirea să contribuie la menținerea păcii în această zonă. În prezent, în cadrul celor 15 puncte de pacificatori sunt înrolați circa 1300 de militari și, parțial, persoane civile. De-a lungul râului Nistru, la Gâsca, Varnița, Cocieri sau Molovata-Nouă, călătorii sunt întâmpinați de militari înarmați, cei mai mulți dintre ei având însemnele Federației Ruse pe uniforme. Unele puncte de control sunt dotate cu unități militare de transport, dislocate de armata rusă. Deși în stânga și în dreapta Nistrului nu mai au loc operațiuni militare, senzația că războiul continuă este pe față.

În iulie 1992, atunci când, la Moscova, șefii de stat ai Federației Ruse și R. Moldova au semnat un Acord de încetare a focului, concomitent, s-a decis constituirea unei Misiuni Mixte de Pacificare, în cadrul acesteia urmând să participe

militari ai R. Moldova, ai Federației Ruse, reprezentanți ai administrației separatiste de la Tiraspol și un grup de observatori ucraineni. De-a lungul a trei decenii, potrivit experților în problema transnistreană, activitatea acestei Misiuni de Pacificare a fost nu doar îndoielnică, ci și ostilă relațiilor pașnice dintre Chișinău și Tiraspol. Acțiunile acesteia sunt contestate atât la nivel internațional, cât și la nivel național. Promo-LEX, instituția care monitorizează respectarea drepturilor omului în zona transnistreană, a sesizat în repetate rânduri că Misiunea este ineficientă, făcând trimitere la numeroasele provocări înscenate în special de militarii ruși și de separatiștii de la Tiraspol. Marea dilemă dezvăluită de experți în problema transnistreană o constituie faptul că Misiunea a fost constituită din forțe care s-au aflat în război în anul 1992, iar acest fapt nu poate garanta o activitate transparentă și imparțială a acestei structuri. Pe cealaltă parte, atât Federația Rusă cât și administrația separatistă a regiunii transnistrene, insistă asupra eficienței acestei misiuni, aplicând sancțiuni penale în cazul celor care afirmă că „pacificatorii” ar reprezenta niște structuri ostile regimului constituțional al R. Moldova. În aceste circumstanțe, experți locali și observatori internaționali insistă asupra necesității transformării Misiunii de Pacificatori într-o Misiune civilă internațională.

Abuzurile „pacificatorilor” – fără

sfârșit

În calitate de argumente aduse în favoarea acestei idei sunt numeroasele incidente provocate pe parcursul anilor de către pacificatorii de la Nistru, cel mai grav dintre acestea fiind omorul lui Vadim Pisari, comis la 1 ianuarie 2012 de către un pacificator rus.

Deși, în 2015, în cauza Pisari vs. Moldovei și a Rusiei, CtEDO a constatat încălcarea dreptului la viață, incidentele nu au încetat să apară. Alt caz condamnat de CtEDO este despre abuzurile pe care le admit persoanele

înarmate de la posturile de pacificare. Dosarul invocă un incident din 2005, când soldații ruși au reținut trei persoane și au deschis ilegal focuri dintr-o armă marca Kalașnikov, trăgând 20 de gloanțe, fără avertisment, cauzând riscuri pentru viața și integritatea fizică a zeci de persoane. În dosarul respectiv, la 29 iunie 2021, CtEDO a emis hotărârea în cauza **Manole și Postica vs. R.Moldova și Federația Rusă**, constatând că Manole și Postica, au fost victime ale detenției ilegale comise de către soldații ruși de la postul de menținere a păcii de pe podul de peste Nistru între Vadul lui Vodă și Coșnița. CtEDO a constatat violarea art. 5 paragraf 1 și art. 5 paragraf 4 al Convenției, ca urmare a lipsei de temeiuri legale a detenției reclamanților și lipsa unor remedii pentru contestarea acestei detenții arbitrare. Curtea a dispus achitarea din contul Rusiei în beneficiul reclamanților a câte 3000 Euro cu titlu de prejudicii morale și a sumei de 1500 Euro – costuri și cheltuieli. Incidente similare au continuat și în perioade mai recente, atunci când, la 21 iulie 2020, la postul de control de la Molovata Nouă, jurnaliștii Andrei Captarenco și Viorica Tataru au fost

împiedicați abuziv de către pacificatorii ruși să-și facă munca chiar și pe teritoriul controlat de către autoritățile constituționale ale R. Moldova. Au urmat cazurile Gurie Popa, din Pârâta, Anatol Mătășaru, din Chișinău, dar și alte intimidări în raport cu alte persoane, care, din lipsă de cunoștințe sau de frică, nu le-au raportat.

În aceste circumstanțe, ce rost are actuala Misiune de Pacificatori de la Nistru? **Jurnaliștii Viorica Tătaru și Andrei Captarencu** sunt intimidați ori de câte ori pleacă în misiuni de serviciu în stânga Nistrului. Chiar dacă se află pe teritoriile controlate

de autoritățile constituționale ale R. Moldova, ostași ruși, înarmați, sub pretextul că ar fi pacificatori, le interzic să-și exercite profesia de jurnaliști: își permit să-i rețină abuziv, le solicită camerele de luat vederi, le interzic să se deplaseze în stânga Nistrului. **Viorica Tătaru spune că** „chiar și expresia „pacificatori înarmați” sună ciudat, iar însemnele unui stat agresor, atașate pe uniformele militare ale acestor „pacificatori”, îngrozesc și intimidează cetățenii care trec zilnic pe lângă aceste posturi instalate ilegal pe teritoriul R. Moldova. Greu de acceptat steagul Rusiei la 30 km de Chișinău”. Așa cum Viorica Tătaru și Andrei Captarencu sunt ziariștii care, de peste 500 de zile parcurg „Drumul războiului” din Ucraina, aceștia consideră că „după invazia Rusiei asupra Ucrainei, ar trebui categoric interzisă prezența acestor indivizi în regiunea transnistreană, mai ales în satele aflate sub jurisdicția R. Moldovei. Doar o misiune internațională, neutră ar fi potrivită pentru a asigura pacea pe tot teritoriul R. Moldova, inclusiv în așa-zisa Transnistrie”.

Cine se împotrivește suspendării Misiunii militare de Pacificatori de la Nistru?

Ideea unei misiuni internaționale neutre este promovată de mai mult timp de experți internaționali și locali, însă de la declarații la acțiuni pare un drum greu de răzbătut. „Modificarea formatului de pacificatori în R. Moldova într-o misiune civilă internațională este necesară pentru a contribui la garantarea și asigurarea drepturilor omului în acest teritoriu”, consideră experți Promo-LEX care, încă în 2015 au elaborat un set de recomandări valoroase pentru autoritățile constituționale ale R. Moldova, care, însă, și peste 8 ani nu sunt aplicate în practică.

Chiril Moțpan, ex-deputat, participant la războiul de la Nistru, susține că situația din Zona de Securitate confirmă că mecanismul existent de menținere a păcii nu poate asigura realizarea deplină atât a prevederilor acordurilor din 1992 și 1998, cât și a hotărârilor adoptate nemijlocit în cadrul CUC și nu garantează menținerea eficientă a păcii și stabilității în regiune, care a devenit extrem de vulnerabilă în condițiile războiului din țara vecină, Ucraina. Altfel spus, în formatul ei actual, operațiunea de menținere a păcii desfășurată în regiunea transnistreană a R. Moldova, nu reprezintă decât un paravan pentru consolidarea regimului separatist de la Tiraspol. Aceasta însemnând că se cere transformarea forțelor militare pacificatoare într-o operațiune internațională, formula optimă urmând a fi definită cu partenerii externi și organismele internaționale.

Discuții la acest subiect au avut loc și în cadrul celei de-a 30-a sesiuni anuale a Adunării Parlamentare a OSCE, care a avut loc la Vancouver în perioada 30 iunie-4 iulie. Pentru prima dată, delegații au pledat pentru inițierea unor dezbateri politice cu scopul transformării actualei misiuni de

menținere a păcii din regiunea transnistreană într-o misiune civilă multinațională.

Membrii AP a OSCE au recunoscut că conflictul din regiunea transnistreană a R. Moldova reprezintă o amenințare serioasă la adresa securității și stabilității în zona OSCE. Și de această dată, însă, principalii oponenți ai schimbării formatului Misiunii de Pacificatori din unul militar în unul civil, cu mandat internațional, rămân Federația Rusă și administrația separatistă de la Tiraspol, care se împotrivesc, insistând chiar asupra majorării numărului de pacificatori ruși în Zona de Securitate de la Nistru.

Pavel Cazacu, avocat Promo-LEX, organizație care monitorizează respectarea drepturilor omului în stânga Nistrului, fiind implicată în dosarele inițiate pe marginea abuzurilor comise de regimul separatist, dar și de către „pacificatorii” de la Nistru, argumentează că, din perspectiva respectării drepturilor omului, formatul actual al Misiunii de menținere a păcii de pe Nistru este inadecvat și evident depășit. În ultimii ani, reprezentanții

misiunii nu doar că nu au asigurat respectarea drepturilor omului în Zona de Securitate, dar din contra, au fost protagoniștii mai multor abuzuri grave: omor, rețineri ilegale, intimidarea populației civile, inclusiv a jurnaliștilor și apărătorilor drepturilor omului. Iar narativul tradițional care vine de la Moscova și Tiraspol referitor la pretinsul succes al acestei misiunii de pacificare reprezintă evident o manipulare crasă, pentru că omite în mod intenționat zecile de abuzuri comise pe perimetrul Zonei de Securitate de către acești militari. Din acest considerente, Asociația Promo-LEX a insistat în permanență în privința necesității de transformare a misiunii de pacificare de pe Nistru într-o misiune civilă

internațională sub mandat ONU. Iar rezoluția adoptată în premieră de către AP a OSCE cu privire la transformarea misiunii de pacificare într-o misiune civilă internațională, reprezintă inclusiv un efect al activităților de advocacy ale Asociației Promo-LEX”.

Misiuni de Menținere a Păcii sub egida ONU – ce principii respectă?

Forțele de menținere a păcii dislocate la Nistru nu au un mandat recunoscut de ONU și nici termen de desfășurare a misiunii, în conformitate cu principiile și standardele internaționale.

Misiunile de menținere a păcii, cele aflate sub egida ONU sau OSCE, sunt întemeiate pe mai multe principii, principalele fiind respectarea Suveranității și integrității teritoriale, imparțialitate, caracterul multinațional, mandat concret, transparență, corelare cu procesul politic de soluționare, fiind respectat și un plan de retragere. În cazul Misiunii de Pacificare din R. Moldova, aceste principii sunt neglijate, or, Misiunea nu dispune de un mandat internațional de acțiune, nu are un termen valabil stabilit, lipsește un plan prestabilit de retragere. Totodată, Misiunea nu are caracter multinațional, nu este imparțială și nu este transparentă. Este considerat grav și faptul că în cadrul Misiunii, în calitate de forțe pacificatoare sunt considerate părțile care au luptat și care se află în conflict.

Prima misiune de menținere a păcii sub egida ONU a fost stabilită la 29 mai 1948. De atunci și până în prezent, acesta este unul dintre principalele instrumentele utilizate de comunitatea internațională pentru a gestiona crizele complexe care amenință pacea și securitatea internațională. De-a lungul istoriei sale, ONU a desfășurat 73 de operațiuni de menținere a păcii. Peste un milion de militari, poliție și personal civil s-au numărat printre pacificatorii ONU. În prezent sunt

desfășurate 13 misiuni de menținere a păcii sub egida comunității internaționale.

Materialul a fost realizat de Ziarul de Gardă în parteneriat cu Asociația Promo-LEX, în cadrul proiectului „Promovarea respectării drepturilor omului în regiunea transnistreană a Republicii Moldova”, cu suportul financiar al National Endowment for Democracy (NED).